

JUGY

Šrí Juktéšvár Giri (Svatá věda) a Paramhansa Jógananda (Životopis jógina)

Cyklus jug

O zajímavé teorii jug píše Paramhansa Jógananda ve svém Životopise jógina v kapitole 16 – Jak vyzrát nad hvězdy. Podrobněji o nich potom píše ve své úvodní kapitole ke Svaté vědě Svámí Šrí Juktéšvár.

Pochopení cyklu jug nám poskytuje jedinečný vhled do minulého, současného i budoucího vývoje lidstva. Šrí Juktéšvár, novodobý vykladač nauky o jugách ve Svaté vědě vysvětluje, že lidstvo prochází jasně rozpoznatelnými věky neboli **jugami**.

Každá juga mění vědomí lidstva. A jak se mění vědomí lidstva, proměňuje se i civilizace a vývoj člověka.

Pochopení cyklu jug odhaluje, že vývoj lidstva je stejně neoddělitelně spjat s vývojem vědomí každého jednotlivého člověka, jako jsou dvě strany téže mince. Nauka o jugách představuje jedinečný přínos ke světovému poznání, protože propojuje vnitřní život člověka s jeho vnějším projevem. Historikové již dlouho hledají klíč, který by jim umožnil odemknout tajemství minulosti. Tento klíč jim však stále uniká, protože svou pozornost zaměřovali pouze na vnější projevy člověka. Teprve když dáme do souvislosti vnitřní vědomí s vnějším jednáním člověka, začne se zdánlivý chaos dějin skládat do rozpoznatelného vzorce.

Jugy popisují cyklus vývoje lidstva, který nejen předpovídá vysoce vyspělé věky budoucnosti, ale zároveň ukazuje, že takové věky již existovaly i v minulosti. Cyklus jug zahrnuje věky méně vyspělé, než je ten náš, věky naplněné nevědomostí a temnotou, i věky natolik vyspělejší, než je naše současná doba, že je nedokážeme plně pochopit. A jak už vyplývá ze samotného významu slova „**cyklus**“, poznáváme, že jakmile lidstvo dosáhne vrcholu svého vývoje, nevyhnutelně nastává **úpadek**; a jakmile dosáhne svého nejtemnějšího bodu, nastává nevyhnutelný **vzestup**.

Jugy jsou součástí indické tradice sahající tisíce let do minulosti. Šrí Juktéšvár však své pojetí jug nezakládá pouze na této tradici. Jeho poznání vychází ze **sebeuvědomění (poznání Boha)**. Jeho porozumění jugám se rodí z hluboké intuice. Přesto je jeho výklad jasný, stručný a – přesně podle jeho záměru – srozumitelný i západně orientované vědecké mysli.

Když Šrí Juktéšvár psal v roce 1894 Svatou vědu, předpověděl několik skutečností, které se později naplnily – prudký rozvoj poznání ve dvacátém století i objev, že základem veškeré hmoty je energie. Jeho výklad předcházel Einsteinovu vztahu **$E = mc^2$** o více než deset let. Nešlo však o předpovědi v obvyklém smyslu intuitivního předvídání jednotlivých událostí. Šrí Juktéšvárovy předpovědi vycházely z pochopení důsledků proměny vědomí lidstva při přechodu z jedné jugsy do druhé. Poslední takový přechod byl zcela dokončen v roce **1900 n. l.**, pouhých pět let předtím, než Einsteinovy objevy zásadně proměnily náš pohled na svět.

Předpověď Šrí Juktéšvára se však netýkala Einsteina jako jednotlivce. Kdyby vztah mezi energií a hmotou nerozpoznal a neformuloval právě Einstein, učinil by tak někdo jiný. To, co Šrí Juktéšvár předpověděl, byla nevyhnutelnost, že toto poznání vyjde najevo v důsledku zásadní proměny vědomí lidstva, která v té době probíhala.

Šrí Juktéšvár je ve světě znám především díky spisům Paramhansy Jóganandy, svého nejvýznamnějšího žáka a autora **Životopisu jógina**. Šrí Juktéšvár a Jógananda sdíleli poslání předkládat učení Indie takovým způsobem, aby je západní mysl dokázala ocenit a pochopit v kontextu západního způsobu myšlení a moderní vědy. Jógananda žil ve Spojených státech od roku 1920 až do své smrti v roce 1952. Byl neúnavným a inspirujícím hlasatelem učení jógy a dokázal starobylou moudrost Indie představit svěžím, jasným a zcela moderním způsobem.

Prostá koncepce cyklu jug – k jejímu vysvětlení potřeboval Šrí Juktéšvár pouhých dvanáct krátkých stran – má hluboký význam jak pro vnitřní život člověka, tak i pro jeho vnější projevy (pochopení jug zásadně mění náš pohled jak na **vnitřní vývoj vědomí**, tak na **vnější dějiny lidstva**). Neboť, vnitřní život a vnější projevy člověka jsou navzájem neoddělitelně propojeni.

Základní myšlenka je jednoduchá. Jak vysvětluje Šrí Juktéšvár, v roce **1900 n. l.** lidstvo plně vstoupilo do **Dvápara jugy**, druhé ze čtyř věků. V Dvápara juze je lidstvo jako celek schopno pochopit, jak říká Šrí Juktéšvár, „jemné síly a elektřiny“, z nichž se skládá veškerá hmota. Dvápara juga může být označena jako **Věk energie** a trvá 2 000 let.

Věk, který Dvápara juze předchází, se nazývá **Kali juga**. Je to nejtemnější ze všech věků, v němž je lidstvo schopno chápat pouze hrubou hmotu. Kali juga může být nazývána **Věkem hmoty** a trvá 1 000 let.

Věk, který následuje po Dvápara juze, se nazývá **Tréta juga**. V tomto věku je lidstvo schopno pochopit „božský magnetismus“, jenž je základem veškeré energie, a duševní schopnosti člověka dosahují vysokého stupně rozvoje. Tréta juga může být nazývána **Věkem mentálního rozvoje** (Věkem mysli - nejde tedy jen o intelekt, ale o rozvoj lidského vědomí a mentálních schopností – pozn. překl.) a trvá 3 000 let.

Posledním a nejvyspělejším ze všech věků je **Satja juga**, v níž lidstvo může „pochopit vše, dokonce i Ducha, který přesahuje tento viditelný svět.“ Satja juga může být nazývána **Duchovním věkem** a trvá 4 000 let.

Každá juga má přechodná období (*sandhi*), která ji spojují s předcházející a následující jugou. Tato období, označovaná jako **úsvit** a **soumrak** jug, představují jednu desetinu délky příslušné jugy. Přejít do Kali jugy i přejít z Kali jugy tedy trvá 100 let, takže její celková délka včetně obou přechodných období činí 1 200 let ($100 + 1\,000 + 100 = 1\,200$). Přechodná období Dvápara jugy trvají před jejím začátkem i po jejím skončení vždy 200 let, takže její celková délka činí 2 400 let ($200 + 2\,000 + 200 = 2\,400$). Stejným způsobem činí celková délka Tréta jugy 3 600 let a celková délka Satja jugy 4 800 let.

Pořadí čtyř jug na vzestupné dráze vývoje je **Kali juga, Dvápara juga, Tréta juga a Satja juga**. Sečteme-li délku jednotlivých jug včetně jejich přechodných období

(*sandhi*) (1 200 + 2 400 + 3 600 + 4 800), zjistíme, že **vzestupný oblouk** cyklu jug trvá 12 000 let, než lidstvo dosáhne vrcholu svého vývoje.

Poté začne vědomí lidstva postupně upadat a jogy procházejí **sestupným obloukem** v opačném pořadí – od **Satja jugu** přes **Tréta jugu** a **Dvápara jugu** až ke **Kali juze** – během dalších 12 000 let.

Vzestupný i sestupný oblouk společně tvoří jeden úplný cyklus jug, jehož dokončení trvá **24 000 let**.

Ve **Svaté vědě** Šrí Juktéšvár s obdivuhodnou stručností vysvětluje astronomický výpočet časového určení jug:

„Z východní astronomie se dozvídáme, že měsíce obíhají kolem svých planet, planety se při otáčení kolem své osy spolu se svými měsíci pohybují kolem Slunce a Slunce se svými planetami a měsíci opět obíhá kolem jiné hvězdy a spolu tvoří dvojici. Tento vzájemný oběh trvá přibližně 24 000 pozemských let a způsobuje **zpětný pohyb bodů rovnodennosti podél zvěrokruhu** (tzv. *precese rovnodennosti*).“

Stručně řečeno, Šrí Juktéšvár uvádí, že naše sluneční soustava obíhá kolem hvězdy, která se Sluncem tvoří dvojici (*dual*). Existence tohoto pohybu může být odvozena ze zpětného pohybu bodů rovnodennosti podél zvěrokruhu.

Zpětný pohyb bodů rovnodennosti podél zvěrokruhu je všeobecně uznávaný astronomický jev. Rovnodennost, ať už jarní nebo podzimní, je den, kdy je délka dne a noci na celé Zemi přesně stejná. Každý rok se při každé rovnodennosti nacházíme vůči Slunci přesně ve stejné poloze. Přesto však opakovaně zjišťujeme, že **vůči zvěrokruhu se nenacházíme ve zcela totožné poloze**. Při každém oběhu nám do úplného okruhu zvěrokruhem schází nepatrný úsek. Tento jev se nazývá **precese rovnodenností**.

Podle současné astronomie trvá přibližně **26 000 let**, než se tento cyklus znovu uzavře. Některé novější astronomické teorie však naznačují, že rychlost *precese* nemusí být stálá. Tato proměnlivá rychlost by mohla vysvětlovat rozdíl mezi současným odhadem délky *precese*, který činí 26 000 let, a Šrí Juktéšvárovým tvrzením, že dokončení jednoho cyklu jug trvá „**přibližně 24 000 let**“.

Šrí Juktéšvár připisuje **precesi rovnodenností** oběhu naší sluneční soustavy kolem její hvězdné dvojice (*dual*). A co je nejdůležitější, uvádí, že **právě tento oběh kolem hvězdné dvojice (*dual*) způsobuje proměny lidského vědomí v průběhu jednotlivých jug**:

„Slunce má ještě další pohyb, při němž obíhá kolem velkého středu zvaného **Višnunábhi**, sídla tvořivé síly Brahmy – univerzálního magnetismu. Dále nám sděluje, že tato Brahma, univerzální magnetismus, řídí **dharmu**, tedy duševní ctnosti vnitřního světa. Když se Slunce při svém oběhu kolem své hvězdné dvojice dostane do bodu nejbližšího tomuto velkému středu, sídlu Brahmy – což nastává tehdy, když podzimní bod rovnodennosti vstoupí do prvního stupně znamení Berana – rozvine se tato dharma, tato duševní ctnost, natolik, že člověk může snadno pochopit vše, dokonce i Ducha, který přesahuje tento viditelný svět.“

Naposledy dosáhl podzimní bod rovnodennosti prvního stupně znamení Berana kolem roku 11 500 př. n. l. (podzimní bod se na své dlouhé pouti nacházel právě na začátku souhvězdí (resp. znamení) Berana. V té době se naše sluneční soustava nacházela v bodě nejbližším Brahmovi a lidstvo dosáhlo vrcholu svého vývoje. O dvanáct tisíc let později, kolem roku **500 n. l.**, se naše sluneční soustava ocitla v bodě nejvzdálenějším od Brahmy a lidstvo sestoupilo na nejnižší stupeň svého vývoje.

Když Šrí Juktéšvár popisuje jugy, zdůrazňuje, že přestože „**lidstvo jako celek**“ v každém věku neboli juze sdílí určitou úroveň vědomí, určitý stupeň rozvinutí dharmy neboli duševních ctností, vždy budou existovat muži a ženy, kteří svým vědomím přesahují obecnou úroveň lidstva a nacházejí své spojení s Brahmou, univerzálním magnetismem, jinými cestami.

Pochopení cyklu jug přináší v dnešní napjaté a neklidné době hluboké povzbuzení. Šrí Juktéšvár představuje naši dobu jako přirozený proces růstu a vývoje – nikoli jako apokalyptický **sud střelného prachu**, připravený každou chvíli vybuchnout. Naši dobu lze přirovnat k období dospívání, které předchází ustálení ve zralé dospělosti. Cyklus jug nám zároveň nabízí velkolepou vizi našeho vlastního vnitřního potenciálu – nesrovnatelně vyšší, než jakou nalezneme v běžných učebnicích dějepisu.